

NORGES HØYESTERETT

Den 16. november 2011 avsa Høyesterett dom i

HR-2011-02133-A, (sak nr. 2011/817), sivil sak, anke over dom,

A

B

(advokat Heidi Bache-Wiig – til prøve)

mot

Staten v/Utlendingsnemnda

(Regjeringsadvokaten
v/advokat Ole Kristian Rigland)

STEMMEGIVNING :

- (1) Dommer **Stabel**: Saken gjelder gyldigheten av Utlendingsnemndas vedtak om å avslå asyl og vern mot tilbakesending til Iran av et ektepar der mannen påsto seg politisk forfulgt. Særlig reiser den spørsmål om den nedre grense for kravet til bevis ved slike avgjørelser.
- (2) A er født i 1979 og B er født i 1983. De er ektefeller, iranske statsborgere, og var bosatt i byen X i Iran. De kom til Norge 22. november 2007 og registrerte seg som asylsøkere samme dag. De avga egenerklæring 25. november 2007 og asylintervju 6. januar 2008. Søknadene var for begge begrunnet med at A fryktet for henrettelse eller steining ved retur til Iran, som følge av sine politiske og religiøse aktiviteter der.
- (3) I egenerklæringen opplyste A at en familievenn hadde sagt at han ville bli dødsdømt for sin politiske aktivitet og for konvertering fra islam. I asylintervjuet sa han at han allerede var blitt dømt til døden for begge forholdene, ved henrettelse og steining. Etter oppfordring fra utlendingsmyndighetene om dokumentasjon av dommen, oversendte han tre rettsdokumenter fra revolusjonsdomstolen i X. Oversendelsen skjedde kun elektronisk.

- (4) Kopi av rettsdokumentene ble vurdert av en rådgiver for Den norske ambassaden i Teheran, hvis navn ikke er gjort kjent av hensyn til vedkommendes sikkerhet i Iran. Rådgiveren konkluderte med at dokumentene var falske. Ambassaden utarbeidet den 5. oktober 2008 en verifiseringsrapport med hans vurderinger og konklusjon, som A fikk anledning til å kommentere.
- (5) Utlendingsdirektoratet avslø asylsøknadene 31. mars 2009. Avslaget var begrunnet med at rettsdokumentene var falske, og at søkerne forklaringer dermed ikke var troverdige. A og B klaget på vedtaket og ba om utsatt iverksetting. Utlendingsdirektoratet omgjorde ikke vedtaket, men ga utsatt iverksetting. I anledning klagebehandlingen i Utlendingsnemnda innhentet A en erklæring fra en advokat i Iran angående rettsdokumentenes ekthet. Utlendingsnemnda fastholdt avslaget i vedtak 26. november 2009.
- (6) Søkerne begjærte omgjøring. Utlendingsnemnda besluttet 29. januar 2010 å ikke ta begjæringen til følge.
- (7) A og B tok ut stevning med påstand om ugyldighet og begjæring om midlertidig forføyning den 22. mars 2010.
- (8) Oslo tingrett avsa 30. juli 2010 dom med slik domsslutning:
- ”1. Staten ved Utlendingsnemnda frifinnes.**
 - 2. A og B dømmes in solidum til å erstatte Staten ved Utlendingsnemndas sakskostnader med kr 82 500 – kroneråttitotusenfemhundre – innen 2 – to – uker fra forkynning av dommen.”**
- (9) Samtidig avsa tingretten kjennelse for at A og B kunne oppholde seg i Norge inntil saken ble rettskraftig avgjort.
- (10) A og B anket dommen – bevisvurderingen og rettsanvendelsen – til lagmannsretten. Staten anket over rettsanvendelsen i kjennelsen.
- (11) Borgarting lagmannsrett avsa 24. februar 2011 dom med slik domsslutning:
- ”1. Anken forkastes.**
 - 2. A og B betaler in solidum 62 500 – sekstitotusenfemhundre – kroner i erstatning for sakskostnader for lagmannsretten innen to uker etter forkynning av denne dom.”**
- (12) Kravet om midlertidig forføyning ble ikke tatt til følge.
- (13) Lagmannsretten kom i likhet med tingretten til at søkerne ikke hadde rett til asyl, og at de heller ikke hadde vern mot å bli returnert, jf. utlendingsloven av 1988 § 15 første ledd.
- (14) A og B har anket dommen til Høyesterett. Anken gjelder lagmannsrettens bevisbedømmelse og rettsanvendelse.

- (15) Det er fremlagt noen nye dokumenter for Høyesterett, blant dem oppdaterte temanotater fra Landinfo om forholdene i Iran. Det er også fremlagt private bevisopptak med forklaringer fra A og B, og skriftlige forklaringer fra vitner de har påberopt seg. Endelig er det fremlagt forklaringer fra utlendingsforvaltningens representant ved Den norske ambassaden i Teheran, Gro Tronshart, og landrådgiver Sidsel Wiborg i Landinfo. Saken står ellers i samme stilling som for lagmannsretten.
- (16) *A og B* har i korte trekk gjort gjeldende:
- (17) Utgangspunktet er at søkerens asylhistorie skal legges til grunn. Det stilles ikke store krav til sannsynliggjøring. Lagmannsretten har lagt for stor vekt på generell informasjon fra Landinfo uten tilknytning til den konkrete saken. Informasjonen var heller ikke helt oppdatert på forholdene i Iran, der menneskerettssituasjonen blir stadig verre. Man kan ikke legge til grunn at rettsvesenet og domstolene opptrer gjennomskiktig og forutsigbart. Konkret informasjon om X, fra personer som kjenner forholdene der og er uavhengige av utlendingsmyndighetene, må derfor veie tungt.
- (18) Det er ikke grunnlag for å slutte at rettsdokumentene ikke er ekte. De feil som er påberopt, er vesentlig knyttet til saksnummer. Man trekker generelle slutninger basert på en forutsetning om et enhetlig rettssystem i Iran. Dette er ikke tilfelle. Særlig bekreftelsen fra advokat Ebrahim Mirani, som praktiserte i X, tilsier at dokumentene er ekte. Ambassadens rådgiver er anonym, slik at hans uttalelser ikke kan etterprøves. Hans avhengighetsforhold til utlendingsmyndighetene tilsier også at hans uttalelser må ha begrenset vekt.
- (19) Det er ikke gitt uriktige eller selvmotsigende opplysninger i asylforklaringene. A har aldri sagt at han har sett noen dom, bare gjengitt det han ble fortalt av familievennen. Språklige misforståelser kan også ha spilt inn.
- (20) Lagmannsretten har således bygget på feil faktum og har heller ikke vurdert alle relevante omstendigheter, som blant annet den fremlagte dokumentasjon om det planlagte bryllupet som måtte avlyses på grunn av As arrestasjon.
- (21) Det erkjennes at de aktuelle straffbare forholdene i saken ikke kan gi grunnlag for dødsstraff. Det kan imidlertid bli aktuelt med fengsel i mellom to og ti år. Dette er såpass alvorlig at sannsynlighetskravet til asylforklaringen må senkes av hensyn til konsekvensene for A ved en eventuell retur.
- (22) A og B har nedlagt slik påstand:
- ”1. **Utlendingsnemndas vedtak av 26 11 2009 og beslutning av 29 01 2010 er ugyldige.**
 2. **Saksomkostninger for tingretten og lagmannsretten tilkjennes de ankende parter.”**
- (23) *Staten v/Utlendingsnemnda* har i korte trekk gjort gjeldende:
- (24) Dersom asylforklaringen kan legges til grunn, bestrides det ikke at kravene til både flyktningestatus etter tidligere utlendingslov og vern mot tilbakesending, er oppfylt. Lovgiver har valgt å ikke lovfeste noe bestemt beviskrav i asylsaker. Kravet til

sannsynliggjøring av at forklaringen er riktig er ikke særlig høyt når det foreligger fare for forfølgelse ved retur. Det forutsettes imidlertid at søkeren har gitt de opplysninger og den dokumentasjon han kan forventes å gi, og at hans generelle troverdighet ikke er svekket.

- (25) Statens behov for kontroll med innvandring, hensynet til at det treffes riktige vedtak og hensynet til likebehandling, tilsier likevel en viss forsiktighet med uten videre å legge søkerens opplysninger til grunn. Myndighetene må kunne ha adgang til verifisere dem, og herunder bruke sine egne rådgivere. Den generelle landinformasjonens enheten Landinfo er faglig uavhengig og holder en høy faglig standard. Det avgjørende er uansett at søkeren på ethvert tidspunkt har mulighet for kontradiksjon.
- (26) I denne saken kan asylforklaringen ikke legges til grunn. Den inneholder for mange uoverensstemmelser. Det avgjørende er imidlertid at opplysningene om domfellelse til døden i Iran – et helt sentralt spørsmål for saken – ikke kom før under asylintervjuet. De dokumentene som ble sendt inn som bekreftelse, må det legges til grunn var falske eller uriktige. Forfalskede og uriktige rettsdokumenter er svært vanlige i Iran. Norske myndigheter legger derfor ned et stort arbeid med verifikasjon. Konklusjonen i denne saken er trukket etter en grundig prosess på et solid grunnlag, og styrkes av den generelle landinformasjonen fra Iran.
- (27) As forklaring kan ikke stemme. Det er ikke mulig med domfellelse for apostasi – frafall fra religionen – in absentia. Steining brukes bare ved seksuelle overtredelser – utroskap og lignende – og er derfor ikke aktuelt. Opplysningene om løslatelse mot kausjon er også usannsynlige, og ikke forsøkt dokumentert. Søkerne har dermed ikke generell troverdighet.
- (28) Staten v/Utlendingsnemnda har nedlagt slik påstand:

”Anken forkastes.”

- (29) *Jeg er kommet til at anken ikke fører frem.*
- (30) Saken gjelder gyldigheten av Utlendingsnemndas vedtak 26. november 2009 om avslag på søknad om asyl og vern mot utsending, og beslutning 29. januar 2010 om å nekte omgjøring av vedtaket. Det opprinnelige vedtaket ble truffet etter utlendingsloven av 1988, mens omgjøringsbeslutningen ble behandlet etter utlendingsloven av 2008. Både tingretten og lagmannsretten har likevel vurdert saken etter utlendingsloven av 1988. Partene for Høyesterett er enige om at spørsmålet om lovvalg ikke har materiell betydning for de bevisspørsmål som er avgjørende for Høyesterett, og jeg går derfor ikke nærmere inn på det.
- (31) Utlendingsloven av 1988 hadde bestemmelser om vern mot forfølgelse, herunder flykninger, i kapittel 3. Det sentrale for vår sak er bestemmelsen i § 15 om vern mot utsending til område der det er fare for forfølgelse. Første ledd lød slik:
- ”Utlending må ikke i medhold av loven sendes til noe område der utlendingen kan frykte forfølgelse som kan begrunne anerkjennelse som flyktning eller ikke vil være trygg mot å bli sendt videre til slikt område. Tilsvarende vern skal gjelde utlending som av liknende grunner som angitt i flykningedefinisjonen står i en nærliggende fare for å miste livet eller bli utsatt for en umenneskelig behandling.”**

- (32) Bestemmelsene om flyktingestatus og asyl sto i §§ 16 og 17, som jeg ikke finner grunn til å gjengi.
- (33) Innholdsmessig tilsvarer bestemmelsene gjeldende lov § 28 om oppholdstillatelse for utlendinger som trenger beskyttelse (asyl) og § 73 om vern mot forfølgelse ved tilbakesending. Ingen av lovene har uttrykkelige bestemmelser om beviskrav eller tvilsrisiko. Det er imidlertid den forskjell at etter 2008-loven gjelder de samme krav til bevis og tvilsrisiko ved asylvurderingen etter § 28, som ved returvernvurderingen etter § 73. I denne loven blir dermed § 28 den sentrale bestemmelsen i asylsaker, mens returvernet trer mer i bakgrunnen som grunnlag for opphold.

- (34) Første ledd i § 28 lyder slik:

”En utlending som er i riket eller på norsk grense, skal etter søknad anerkjennes som flykting dersom utlendingen

a) har en velbegrunnet frykt for forfølgelse på grunn av rase, religion, nasjonalitet, medlemskap i en spesiell sosial gruppe eller på grunn av politisk oppfatning, og er ute av stand til, eller på grunn av slik frykt er uvillig til, å påberope seg sitt hjemlands beskyttelse, jf. flyktingkonvensjonen 28. juli 1951 artikkel 1 A og protokoll 31. januar 1967, eller

b) uten å falle inn under bokstav a likevel står i reell fare for å bli utsatt for dødsstraff, tortur eller annen umenneskelig eller nedverdiggende behandling eller straff ved tilbakevending til hjemlandet.”

- (35) I forarbeidene til 1988-loven, Ot.prp. nr. 46 (1986–1987), bemerket departementet på side 103 om vern mot utsending at myndighetene så langt råd er må bringe faktum på det rene, mens søkeren på sin side så vidt mulig må sannsynliggjøre sine påstander. Myndighetene må kunne kreve at den som påberoper seg beskyttelsesreglene legger frem de opplysninger han kan om relevante forhold. Likeledes vil selvmotsigelser og endringer av opplysninger svekke troverdigheten med mindre det blir gitt en god forklaring på dem. Videre het det:

”Det er en særegenhet ved asylsaker og saker etter § 15 at de ofte vil måtte avgjøres på grunnlag av mangelfulle bevis. Opplysninger fra søkeren vil i praksis ofte være ukontrollerbare, og den bakgrunnsinformasjon som foreligger, kan være mangelfull og av usikker kvalitet. Det er her grunn til å understreke at det ikke kreves sannsynlighetsovervekt for at vilkårene er oppfylt for å gi utlendinger vern mot utsendelse. I denne forbindelse må konsekvensene av en eventuell uriktig avgjørelse i asylsøkerens disfavør vurderes. Jo alvorligere konsekvensene fortoner seg, jo mindre skal det til for å gi vedkommende beskyttelse. Dette stiller seg annerledes med hensyn til om han skal gis flyktingestatus. Her bør det kreves alminnelig sannsynlighetsovervekt for at asylsøkeren virkelig er flykting. Statusspørsmålet er av helt underordnet betydning i forhold til vernet mot utsendelse og bør kunne vurderes etter vanlige normer med hensyn til bevisbedømmelsen.”

- (36) Loven bygget med andre ord på et strengere sannsynlighetskrav ved flyktingevurderingen enn ved returvernet etter § 15 første ledd. Fra 1998 endret utlendingsmyndighetene praksis ved at beviskravet under flyktingevurderingen ble lempet, slik at det skjedde en viss harmonisering. Dette påvirket imidlertid ikke det rettslige beviskravet slik det ble praktisert i domstolene, se NOU 2004: 20 side 118.

(37) I forarbeidene til 2008-loven, Ot.prp. nr. 75 (2006–2007), gjennomgår departementet bevis- og risikokravene etter tidligere rett på side 85: Det skal foretas en fri bevisvurdering. Innholdet av søkerens forklaring, om den er detaljert eller overflatisk, sammenhengende eller motstridende, og dens forhold til andre kjensgjerninger, vil ha betydning. Er det fremlagt dokumentasjon, må ektheten og betydningen av dette vurderes. Vurderingen blir så om søkerens anførsler etter en totalvurdering anses tilstrekkelig sannsynliggjort til å bli lagt til grunn, og om det dermed foreligger en tilstrekkelig grad av forfølgelsesfare.

(38) Departementet viser blant annet til FNs Høykommissær for Flyktningers håndbok om prosedyrer for å fastsette flyktningers rettsstilling, der det heter:

”Etter at søkeren har gjort et oppriktig forsøk på å underbygge sin historie, kan det fortsatt være manglende bevis for deler av hans utsagn. Som forklart ovenfor (punkt 196), er det knapt mulig for en flyktning å ’bevise’ alle forhold i sin sak. Skulle dette ha vært et krav, ville utvilsomt majoriteten av alle flyktninger ikke blitt anerkjent. Det er derfor ofte nødvendig å la tvilen komme søkeren til gode.

Imidlertid bør tvilen komme søkeren til gode først når alt tilgjengelig bevismateriale er samlet inn og kontrollert og når saksbehandleren anser søkeren generelt for å være troverdig. Søkerens utsagn må være sammenhengende og troverdige, og må ikke være i strid med allment kjente fakta.”

(39) Utvalget som forberedte 2008-loven konkluderte med at bevisvurderingen i beskyttelsessaker må foretas ut fra en konkret helhetsvurdering. Siden det ikke vil kunne angis en generell og fastlagt terskel for beviskravet, eigner dette seg ikke for nærmere lovregulering. Departementet slutter seg til dette på side 88, og tilføyer at utlendingens generelle troverdighet er ett av elementene som det er naturlig å vektlegge i den samlede vurderingen.

(40) Samtidig gir departementet uttrykk for at tvilen som utgangspunkt må komme søkeren til gode så lenge konsekvensene av en uriktig avgjørelse om retur kan innebære at søkeren blir utsatt for forfølgelse. Norske myndigheter har derfor bevisbyrden for at det er trygt å returnere.

(41) Videre er det ifølge departementet i utgangspunktet søkeren som har ansvaret for å sannsynliggjøre sine anførsler så langt det er mulig. Myndighetene må kunne kreve at han legger frem de opplysningene han kan om relevante forhold. Samtidig har myndighetene etter forvaltningsloven § 17 selv plikt til å påse at saken er best mulig opplyst før vedtak treffes.

(42) Avslutningsvis bemerker departementet at ved vurderingen av om det er frykt for forfølgelse må det opereres med en betydelig lavere terskel enn sannsynlighetsovervekt. Det avgjørende må være om risikoen er reell. Risikovurderingen skal skje på vedtakstidspunktet.

(43) I spesialmotivene til § 28 er dette oppsummert slik på side 414:

”Risikerer søkeren å bli utsatt for forfølgelse ved retur hvis anførselene i saken legges til grunn, kreves det ikke sannsynlighetsovervekt for at søkerens forklaring er riktig. Anførselene må likevel fremstå som noenlunde sannsynlige. Hva gjelder selve risikoen, faregraden, for forfølgelse kreves det ikke sannsynlighetsovervekt for at søkeren

virkelig vil bli forfulgt. Det skal foreligge en velgrunnet frykt, hvilket forutsetter at faren for forfølgelse er reell.”

- (44) Ut fra forarbeidene kan rettsstilstanden etter dette oppsummeres slik for vernet mot utsending og – etter 2008-loven – også for retten til asyl etter § 28 første ledd bokstav a:
- (45) Ved vurderingen av om det foreligger en reell fare for forfølgelse, skal asylforklaringen legges til grunn så langt den fremstår som noenlunde sannsynlig, og søkeren selv har medvirket til å opplyse saken så langt det er rimelig og mulig. Asylsøkerens generelle troverdighet er et relevant moment som skal tas i betraktning. Det kreves ikke sannsynlighetsovervekt for at forklaringen er riktig. I den forbindelse må konsekvensene av en eventuell uriktig avgjørelse i asylsøkerens disfavør vurderes. Jo alvorligere konsekvensene fortoner seg, jo mindre skal det til for å gi vedkommende beskyttelse.
- (46) Konkret utleder jeg av dette at eventuelle selvmotsigelser, uklarheter og utelatelser i forklaringen, som ikke kan begrunnes på tilfredsstillende måte, kan få betydning for bevisvurderingen. Forklaringer som gradvis tilpasses, eller suppleres av nye forhold som tidligere ikke har vært nevnt, vil lett bidra til å svekke den generelle troverdigheten. Dette vil særlig være tilfellet der forklaringen endres etter at det grunnlaget som først ble påberopt, viser seg ikke å føre frem.
- (47) Med dette som utgangspunkt går jeg over til å se på de konkrete forholdene i saken.
- (48) Innledningsvis nevner jeg at det er anket over bevisbedømmelsen og rettsanvendelsen. Høyesterett har full kompetanse, og temaene i saken er i utgangspunktet ikke av en slik karakter at domstolene bør vise tilbakeholdenhet med å overprøve forvaltningens rettsanvendelsesskjønn, jf. Rt. 2007 side 1573 avsnitt 49.
- (49) Høyesterett har imidlertid, i motsetning til de tidligere instanser, ikke umiddelbar bevisføring, og dermed ikke adgang til å høre søkerens forklaringer og stille direkte spørsmål. På et område der asylsøkerens troverdighet står sentralt, tilsier dette en viss varsomhet med å overprøve lagmannsrettens konklusjoner så langt de er basert på umiddelbar bevisføring.
- (50) Det fremgår av lagmannsrettens dom – fremstillingen av spørsmålet om asyl etter 1988-lovens § 17, jf. § 16 og vernet mot retur etter lovens § 15 – at den har lagt til grunn en korrekt forståelse av de rettsspørsmålene jeg tidligere har redegjort for.
- (51) Ut fra det jeg tidligere har sagt om bevisspørsmålene, er utgangspunktet at asylforklaringen skal legges til grunn. Partene er enige om at det er As asylforklaring som er den sentrale i saken, og at Bs status er avhengig av hans, jf. 1988-loven § 17 tredje ledd og 2008-loven § 28 sjette ledd. De er også enige om at hovedinnholdet i forklaringen er korrekt gjengitt i tingrettens dom så langt denne fremstillingen rekker. Jeg siterer derfor fra denne dommen:

”A ble politisk aktiv på universitetet i Y i 2005, og var del av en løst forbundet gruppe på 4 – 5 studenter. Aktiviteten besto i å spre løpesedler og henge opp veggaviser med karikaturtegninger og kontrapolitiske budskap, som ’død over diktaturet’ og ’leve det frie Iran’. Ved én anledning deltok han i en studentdemonstrasjon, under studentdagen den 7. juli 2005. Demonstrantene ble spredd av sikkerhetstjenesten og flere ble arrestert, men A fikk ikke problemer.

Den 10. oktober 2007 ble han og en medstudent, C, arrestert. Det skjedde etter at de kom i konfrontasjon med andre studenter for å ha hengt opp en veggavis med karikaturtegninger av presidenten og landets åndelige leder. Studentene førte dem til et rom, der de ble banket opp av sikkerhetstjenesten. Deretter fikk de bind for øynene og fraktet med bil i ca 3 timer til et ukjent sted. Her ble de utsatt for fysisk og psykisk tortur i 4 dager. Den 14. oktober ble han fremstilt for forhørsretten ved revolusjonsdomstolen i X. Her ble han tvunget til å sette sitt fingeravtrykk på en tilståelse om å ha handlet mot den nasjonale sikkerheten, ha hånet de hellige imamer, landets åndelige leder og presidenten. Han ble deretter løslatt mot kausjon på 100 millioner toman (ca kr 650 000).

Noen dager etter løslatelsen ringte en studiekamerat og fortalte at A hadde mistet studieplassen som følge av sin politiske aktivitet. Utkastelsen skjedde uten at han hadde blitt innkalt til disiplinærkomiteen. Han mistet derimot ikke jobben ved det nasjonale oljeselskapet.

Søkernes planlagte bryllup den 12. oktober måtte avlyses pga arrestasjonen. De giftet seg i stedet ved en enkel seremoni den 25. oktober.

A fortsatte sin politiske kamp etter løslatelsen, og gjennomførte et hemmelig møte den 1. november på universitetet. Møtet var del av forberedelsen til studentdagen i desember. Etter møtet tok han med seg en del politisk materiale hjem, bl.a. veggaviser og bilder av henrettede studenter. To dager senere, den 3. november, ringte naboen mens A var på besøk hos foreldrene. Naboen fortalte at leiligheten hans var blitt ransaket av sivilkleddede personer. A regnet da med at det var tatt beslag i det politiske materialet, i tillegg til Bibelen og to ulovlige bøker om religionen Baha'i.

A og ektefellen bestemte seg for å flykte. De reiste samme kveld til en landsby i nærheten, der de lå i skjul i ti dager. En venn av familien, D, kontaktet dem og fortalte at familien var under overvåkning. De bestemte seg da for å flykte fra Iran. De reiste samme kveld, den 13. november, via Tyrkia til Norge.”

(52) Lagmannsretten fant imidlertid, som tingretten, en rekke selvmotsigelser i As forklaringer for utlendingsmyndighetene.

(53) I skjema for ankomstregistrering 22. november 2007 opplyste han således:

”Jeg har vært student og vært med i en studentforening hvor vi kjempet for studentrettigheter. Vi kjempet for frie valg. Jeg ble arrestert og torturert en gang. Siste gang ransaket de huset vårt og fant en del dokumenter som var imot regimet. De fant en del dokumenter om religionen Bahai. Derfor er jeg etterlyst av myndighetene. Hvis jeg blir fanget, er straffen min dødsstraff eller steining. ...”

(54) I egenerklæring 25. november 2007 opplyste han blant annet:

”Jeg fikk en politisk sak i etterretningstjenesten og i revolusjonsdomstolen for å være en frihetselskende aktivist. For alt dette stormet etterretningstjenesten huset vårt. Der fant de masse dokumenter og bevis mot det tyranniske fordervede iranske islamske republikanske regimet, samt en masse bilder av de studentene som ble henrettet. Deretter ble jeg anklaget for å utgjøre en fare for landets sikkerhet. Strafferammene for en slik anklage er dødsstraff. Derfor ble jeg tvunget til å rømme. I tillegg til alle disse dokumentene som de fant mot regimet var det flere bøker om Bahai religionen. De anklaget meg også for å være vantro og konvertert fra islam.

...

Etter 10 dager den 14. oktober (1386/7/22) kom D til oss. Han var en av vår families venner og var en troverdig venn av familien. ... Han sa at jeg umiddelbart måtte rømme fra landet fordi de dokumentene og bevis som de hadde funnet hjemme hos meg hadde en dødsstraff og det var helt sikker at jeg kom til å bli henrettet ved steining.”

(55) I asylintervjuet 6. januar 2008 lød spørsmål og svar blant annet som følger:

” Hvem organiserte turen?

... Etter 10 dager kommer en av fars kamerater som heter D i sin egen bil og forteller at hele familien min er under oppsyn, at telefonen blir avlyttet, at myndighetene har stormet huset vårt og avhørt faren min. Han fortalte videre at advokaten min hadde gitt fra seg oppdraget, at i tillegg til den gamle anklagen hadde jeg nå blitt anklaget for å være vantro og hadde mottatt en steiningsdom.

Jeg var nå anklaget og dømt for to ting: 1. handling mot landets sikkerhet, og 2. konvertering fra religionen.

Hadde du allerede blitt dømt?

Ja, siden de nå hadde funnet dette, hadde de dømt meg til steining. Den første anklagen har henrettelse som strafferamme, den andre steining.

Du var dømt uten selv å være til stede i revolusjonsdomstolen?

Ja, de bryr seg ikke om man er der eller ikke. I tillegg hadde jeg blitt kastet ut av universitetet.

Hvordan hadde kameraten til faren din fått beskjed om at du hadde blitt dømt?

Han hadde blitt bedt av min far om å snakke med advokaten min, siden far ikke selv kunne ta kontakt med meg. Jeg spør meg selv: Hvorfor skal min kone oppleve dette istedenfor å være på bryllupsreise?”

- (56) Det er en klar utvikling i disse erklæringene. Mens A i ankomstskjemaet opplyste at han var etterlyst av myndighetene, og i egenerklæringen at han var anklaget, forteller han i asylintervjuet at han er anklaget og dømt in absentia for to forhold, til henrettelse og henrettelse ved steining.
- (57) Jeg må legge til grunn at opplysningen om dødsdommen faktisk ble gitt. Det ble ikke reist innvendinger mot gjennomføringen av intervjuet, som på vanlig måte skjedde med tolk til stede, og slik at alt ble oversatt og opplest for A og deretter signert uten at han hadde merknader. Det er også på det rene at opplysningen ble fulgt opp og forsøkt dokumentert, ved en e-postsending 16. mars 2008, som jeg senere kommer tilbake til. Selv om det er riktig at det fremgår at opplysningene om dommer er noe han har fått indirekte fra vennen D, kan han likevel ikke høres med at han ikke selv sto inne for dem. A fastholdt erklæringen – i det minste slik at det kunne *være tale om dødsstraff* – helt frem til behandlingen i lagmannsretten, der han sa at svaret hans på dette punktet ikke var korrekt gjengitt.
- (58) Som de tidligere instanser finner jeg det påfallende at en så sentral – og for det mulige utfallet av saken helt avgjørende – opplysning, først ble gitt på et så sent tidspunkt. Sammenhengen med det som nå anføres – at det foreligger en dom, men avsagt på et senere tidspunkt, og ikke for apostasi – og heller ikke til steining – er ikke overbevisende. Jeg er enig med lagmannsretten i at glidningen i As forklaring svekker hans generelle troverdighet.
- (59) Skal As nåværende forklaring legges til grunn, er han i sitt fravær, og på et tidspunkt som ligger etter flukten til Norge i november 2007 og før mars 2008, dømt til en fengselsstraff

for ulydighet mot myndighetene, og innkalt til soning av den. Som bevis for dette påberoper han kopier av tre rettsdokumenter fra revolusjonsdomstolen i X, en udatert innkalling til oppmøte for domsfullbyrdelse rettet til ham og ett varsel til faren om at kausjonen vil bli konfiskert hvis sønnen ikke møter, etterfulgt av et nytt varsel om konfiskering av kausjonen.

- (60) Den rådgiveren den norske ambassaden i Teheran benytter i slike saker – en erfaren advokat hvis navn holdes hemmelig av sikkerhetsgrunner – konkluderte med at dokumentene var forfalsket. Begrunnelsen er nå – etter at en del misforståelser og uklarheter på grunn av at dokumentene først ble oversendt i svart-hvitt, og formatproblemer fordi de kun er oversendt elektronisk – at saksnummeret – A/66/1750/86 – umulig kan være utstedt av denne domstolen. Avdelingsnummeret 66 er altfor høyt og bokstaven A kan heller ikke stemme.
- (61) Gro Tronshart, som var spesialutsending på utlendingsfeltet ved den norske ambassaden i Teheran fra 2009 til 2011, har i sin skriftlige erklæring for Høyesterett forklart at en av de enkleste måtene å vurdere ektheten til rettsdokumenter på, er å vurdere saksnummeret som er påført dokumentet. Det ligger i dette at et korrekt saksnummer også gjør det mulig å sammenholde det fremlagte dokumentet med andre i saken, og derigjennom avdekke uoverensstemmelser.
- (62) Lagmannsretten uttalte om dette:
- ”Saksnummereringen i iranske domstoler følger en nasjonal standard og foregår manuelt eller elektronisk. Lagmannsretten legger til grunn at det i vår sak er tale om et manuelt saksnummer. Manuelt saksnummer angis i følge verifiseringsrapportene i tre deler som identifiserer henholdsvis domstolens avdeling, året saken behandles og den konkrete sakens løpenummer i inneværende år. De tre delene er atskilt med skråstrekk. Manuelt saksnummer kan også i følge rapport 30. november 2010 angis i et format som uansett ikke er benyttet i saken her. Saksnummeret er ikke bygd opp slik at domstolen som behandler saken kan identifiseres, bare avdelingen ved domstolen. Det skal fremgå av dokumentets tekst hvilken domstol saken har vært til behandling ved.”**
- (63) A har fremlagt skriftlige erklæringer fra tidligere statsadvokat/dommer i påtalemyndigheten i Iran, Ahmad Tadjini, og fra tidligere advokat i Iran, Mohammad Mostafaei. Mostafaei forklarte seg for lagmannsretten. A har også, som for lagmannsretten, fremlagt en skriftlig erklæring fra den iranske advokaten Ebrahim Mirani, datert 5. mai 2009. Mirani var den advokaten A nevnte i asylintervjuet at faren opprinnelig engasjerte til saken hans, men som trakk seg fra saken fordi han ikke fikk innsyn i saksdokumentene. Han døde i slutten av 2009.
- (64) Erklæringene fra Tadjini og Mostafaei gir uttrykk for at det ikke kan utelukkes at saksnummeret er reelt. De har imidlertid ulike oppfatninger om hvordan saksnummer normalt er bygget opp, og hva nummeret i dette tilfellet kan bety. Ingen av dem har konkret erfaring fra revolusjonsdomstolen i X.
- (65) Når det gjelder Mirani, gir hans uttalelse klart, men uten nærmere begrunnelse, uttrykk for at A66 er koden til denne domstolen. Det fremgår ikke av denne erklæringen at han har eller har hatt et klientforhold til A eller hans far. Dette fremgår imidlertid av en erklæring avgitt 9. juli 2009, der han bekrefter As forklaring om årsaken til at han trakk seg fra saken.

- (66) Gro Tronshart forklarte seg i lagmannsretten om rådgiveren ambassaden benyttet i saken. Ambassaden har brukt ham i minst ti år, og han benyttes også av andre ambassader. Ambassaden har god erfaring med kvaliteten på hans rådgivning og har ikke opplevd at han har tatt feil. Hvis rådgiveren er i tvil, gir han uttrykk for det. Det har han ikke gjort i denne saken.
- (67) I sin skriftlige forklaring for Høyesterett har Tronshart kommentert uttalelsen fra advokat Mirani. Hun presiserer at hun spesifikt tok opp bruken av bokstaven A i saksnummer for revolusjonsdomstolen i X med rådgiveren to ganger. Begge gangene er bruken blitt kategorisk avvist. Advokatens bekreftelse fremtrer derfor ikke som korrekt, mener hun, enten fordi det dreier seg om en forfalskning eller fordi det er gitt bevisst feilinformasjon. Begge alternativene er mulige.
- (68) Ved vurderingen av hvilken forklaring som er den riktige, må jeg legge til grunn at ambassadens rådgiver er faglig dyktig og oppdatert på sitt felt. Hans tilknytningsforhold til norske myndigheter tilsier ikke at han har noen egeninteresse i å uttale seg på den ene eller den andre måten. Utlendingsmyndighetenes interesse er å treffe en riktigst mulig avgjørelse. Også Tadjini og Mustafaei må, selv om de naturlig nok har tilknytning til det eksiliranske miljøet, regnes som uavhengige. Kunnskapen deres er imidlertid ikke oppdatert på dette området, og heller ikke presis.
- (69) Når det gjelder advokat Mirani, er det en viss usikkerhet knyttet til ektheten av hans erklæringer. Legger man til grunn at det faktisk er han som har avgitt dem, bekrefter de i så fall en tilknytning til A og hans far, og til saken, som gjør at han ikke kan regnes som uavhengig.
- (70) Jeg nevner i denne sammenheng at det fra statens side også har vært reist spørsmål om opplysningene om kausjonserklæringen er korrekte. Beløpet skulle være på 100 millioner toman, som tilsvarer cirka 650 000 kroner. I forklaringen fra Gro Tronshart hevdes det at det tar flere dager å gjennomføre en slik prosess, og at det er påfallende at A kunne bli løslatt mot kausjon etter bare fire timer.
- (71) A er i forbindelse med sin forklaring for Høyesterett spurt nærmere om dette. Han forklarer at kausjonen ble sikret med en enebolig faren eide i X, og at dette ble bekreftet ved et stempel i skjøtet. Han regner med at huset, siden han har rømt, nå er konfiskert, men vet det ikke sikkert. På spørsmål om det ikke finnes dokumentasjon for dette, sier han at skjøtet med stempel ikke lenger er i farens besittelse, men er levert til ”advokaten min hr Mirani og han døde for to år siden. Siden Mirani var en politisk person han var en motstander av regimet ... men det gjør at etter begravelsen går etterretningstjenesten til kontoret hans og beslaglegger alle dokumentene hans og plomberer kontoret.”
- (72) Uten at det er avgjørende for saken, finner jeg det noe påfallende at ikke dette skjøtet, eller opplysninger om hva som er skjedd med det og med huset, har latt seg fremskaffe, og at ikke advokat Mirani har nevnt noe om dette i sine erklæringer.
- (73) Jeg er etter dette kommet til at rettsdokumentene med stor sannsynlighet er forfalsket. Dette svekker As forklaring i vesentlig grad. Uten støtte i disse dokumentene er det etter mitt syn ikke grunnlag for å si at asylforklaringen er ”noenlunde sannsynlig”, slik forarbeidene gir anvisning på. Jeg kan heller ikke se at han, til tross for at alle nye opplysninger fra utlendingsforvaltningen har vært forelagt ham til uttalelse, i tilstrekkelig

grad benyttet seg av muligheten til å tilbakevise dem gjennom å dokumentere sine egne påstander. Glidningen i forklaringene gjennom instansene medfører også at hans alminnelige troverdighet er svekket.

- (74) Som jeg var inne på innledningsvis, synker kravet til sannsynliggjøring i takt med alvorlighetsgraden av den mulige forfølgelse ved hjemsending. Det som opprinnelig ble påberopt som årsaken til flukten, dom, eventuelt risiko for dom, til døden ved steining eller på annen måte, gjøres ikke lenger gjeldende. A erkjenner for Høyesterett at det en eventuell dom kan gå ut på, er fengsel i mellom to og ti år. Ut fra hva som er opplyst om forholdene i iranske fengsler, vil også dette kunne ses som alvorlig forfølgelse i utlendingslovens forstand.
- (75) Jeg kan likevel – slik saken står – ikke se det annerledes enn at asylforklaringen samlet sett fremstår som så lite sannsynlig at den ikke kan utløse krav på opphold eller vern mot tilbakesending. Dette må også få følger for B. Avslagene er dermed ikke ugyldige.
- (76) Anken blir etter dette å forkaste.
- (77) Staten har ikke krevd sakskostnader for Høyesterett.
- (78) Jeg stemmer for denne

D O M :

Anken forkastes.

- (79) Dommer **Webster:** Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende.
- (80) Kst. dommer **Arnesen:** Likeså.
- (81) Dommer **Bull:** Likeså.
- (82) Dommer **Gjølstad:** Likeså.
- (83) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

D O M :

Anken forkastes.

Riktig utskrift bekreftes: